

Заедници инклузивни
за млади

2023

МОНИТОРИНГ ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ЗАКОНОТ ЗА
МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ

Финансирано од
Европска Унија

Национален младински совет
на Македонија

YOUTH EMPOWERMENT PLATFORM

Фондација
за развој на
локалната
задругница

LOCAL
COMMUNITY
DEVELOPMENT
FOUNDATION

ИЗДАВАЧ:

Национален младински совет на Македонија
ул. Вељко Влаховиќ, бр. 7/1-1, 1000 Скопје
www.nms.org.mk
info@nms.org.mk

ЗА ИЗДАВАЧОТ

Филип Ивковски, в.д. претседател

АВТОР И УРЕДНИК

Филип Кулаков

СОРАБОТНИЦИ

Мариана Ангелова, Невенка Лонгуррова Гирова, Александар Михајловиќ, Ана Наумоска, Деа Здравковска, Дејан Петровски, Ивана Атанасовска, Ивана Хаџи-Николова, Јорданчо Миневски, Кристијан Панев

ЛЕКТУРА

Валентина Јошевска

ТЕХНИЧКО УРЕДУВАЊЕ

Andrej Baćukov

ГОДИНА НА ИЗДАВАЊЕ

2023

Овој мониторинг-извештај е подготвен со финансиска поддршка на Европската Унија.
Неговата содржина е единствена одговорност на Националниот младински совет на
Македонија и не ги одразува ставовите на Европската Унија.

ЗА ПРОЕКТОТ

Главната цел на проектот „Инклузивни заедници за млади“ е да ги ангажира младинските граѓански организации да им обезбедат поддршка на своите локални заедници за да ги искористат постојните механизми за учество во локалните политики и процесите за донесување одлуки кои се однесуваат на нивните потреби и потребите на нивните конституенти.

Главните активности на проектот вклучуваат: зајакнување на капацитетите на младинските организации и локалните младински совети преку серија работилници, следење на имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики, оценување на инклузивноста на младите во локалните самоуправи во Северна Македонија, изготвување препораки за политики и поддршка на младински иницијативи за застапување кои го зголемуваат младинското учество во јавната политика.

Проектот го спроведува Националниот младински совет на Македонија, заедно со партнерите Фондација за развој на локалната заедница – Штип, SFERA International Битола и Платформа за младинско јакнење ЈЕП – Гостивар. Проектот „Инклузивни заедници за млади“ е поддржан од Европската Унија

ЗА ПАРТНЕРИТЕ

НАЦИОНАЛЕН МЛАДИНСКИ СОВЕТ НА МАКЕДОНИЈА

Националниот младински совет на Македонија (НМСМ) е платформа која ги претставува интересите и потребите на младите луѓе како врска меѓу сите засегнати страни и која им обезбедува вклучување и активно учество на младите во процесот за донесување одлуки на секое ниво. НМСМ е основан на 29 јуни 2013 година од 55 организации.

НМСМ е претставничко тело на младинските организации во Северна Македонија. Советот обединува сојузи, младински организации, организации за млади и подмладоци на други организации со цел да се промовираат и застапуваат младите и правата на младите во Република Северна Македонија.

Членството на НМСМ е разновидно, обединувајќи организации што работат на национално и на регионално ниво, во рурални и во урбани средини, студентски организации, разграноци на меѓународни организации и други типови здруженија. Во процесот за остварување на своите цели, НМСМ ги застапува интересите на младите во Република Северна Македонија без разлика на нивната социо-економска положба, пол, раса, етничко и културно потекло, политичко и верско уверување, сексуална ориентација, родов идентитет или каква било друга форма на различност.

ФОНДАЦИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ЛОКАЛНАТА ЗАЕДНИЦА

Фондацијата за развој на локалната заедница Штип (ФРЛЗ) е формирана во декември 2006 година и е правен наследник на Центарот за поддршка на НВО Штип. Мисијата на ФРЛЗ е за ефективно учество на граѓаните во креирањето на јавните политики и нивното доследно спроведување. ФРЛЗ има воспоставено добра соработка со граѓанските организации од Македонија, локалните и националните институции, бизнис-заедницата и медиумите.

Домашни и странски донатори се партнери на ФРЛЗ во поддршката на развојот на граѓанското општество во Македонија и промоцијата на принципите на владеење на правото и доброто управување. Фондацијата активно работи во секторите: децентрализација, добро управување, владеење на правото, лобирање и застапување, човекови права, транспарентност и отчетност, промоција на филантропија и др.

Активностите на Фондацијата ги користат граѓаните, граѓанските организации, локалните и државните институции, бизнис-секторот, активни млади лица, медиумите и донаторите.

СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ

Здружението за одржлив развој СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ – Битола е формирано во 2009 година и се фокусира на младите и на сите граѓани во Општина Битола за остварување на своите главни цели, активности и акции во рамките на нашата мисија којашто е за покренување на свеста и едукација на локалните заедници, преку неформални едукативни методи, на темите како: заштита на животната средина, културно и природно наследство, здрав живот, долгорочна одржливост на младинскиот развој и активно учество на младите преку волонтирање во Северна Македонија.

Визијата на СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ е за чиста еколошка животна средина во Република Северна Македонија и искористување на алтернативните извори за енергија.

СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ преку неформално образование поттикнува практикување здрав живот, грижа за животната средина, активно учество на младите во РСМ и волонтерство.

ПЛАТФОРМА ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ

Платформата за зајакнување на младите – ЈЕП е формирана во 2015 година која се стреми да ги поддржи младите од Гостивар и околината преку негување на нивните лидерски вештини, охрабрување на нивниот граѓански ангажман и обезбедување технички вештини.

Мисијата на ЈЕП е поттикнување и зајакнување на младите преку различни проекти. Нашата цел е инспирирање и обучување на младите да преземат активна улога во процесот за донесување одлуки.

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	8
ЗА ЗАКОНОТ ЗА МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ	10
МЕТОДОЛОГИЈА	13
МЛАДИНСКО УЧЕСТВО	14
НАЦИОНАЛНО СОБРАНИЕ НА МЛАДИ	15
НАЦИОНАЛНО СОВЕТОДАВНО ТЕЛО ЗА МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ	16
ЛОКАЛНИ МЛАДИНСКИ СОВЕТИ	16
ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИ	19
НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ	20
ЛОКАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА МЛАДИ	21
СЕРВИСИ ЗА МЛАДИ	23
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДИ	23

МЛАДИНСКИ ЦЕНТАР	24
СЛУЖБЕНИЦИ ЗА МЛАДИ	26
ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ТЕМИ ПОВРЗАНИ СО МЛАДИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ	27
ФИНАНСИРАЊЕ	29
РЕГИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД	31
СКОПСКИ РЕГИОН	33
СЕВЕРОИСТОЧЕН РЕГИОН	34
ИСТОЧЕН РЕГИОН	35
ЈУГОИСТОЧЕН РЕГИОН	36
ВАРДАРСКИ	37
ПЕЛАГОНИСКИ РЕГИОН	38
ПОЛОШКИ РЕГИОН	39
ЈУГОЗАПАДЕН РЕГИОН	40
ЗАКЛУЧОЦИ	42
ПРЕПОРАКИ	46
ПРИЛОЗИ	48
ПРАШАЊА ПОДНЕСЕНИ ДО ОПШТИНИТЕ	49

ПРЕДГОВОР

Поминаа повеќе од три години од донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики. Во голем дел законот сè уште не е имплементиран, особено на општинско ниво.

Собранието на Република Северна Македонија го донесе Законот за младинско учество и младински политики на 14 јануари 2020 година. Во однос на неговото креирање, овој процес бележеше отвореност, вклученост и дијалог помеѓу засегнатите страни. За жал, и покрај ваквиот процес кој доведе до значителен напредок за младинскиот сектор во државата, свесноста кај институциите за неговата имплементација останува на ниско ниво.

Во 2022 година, НМСМ го објави првиот Мониторинг-извештај за имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики и согласно со него младите и младинските организации се покажа дека не се приоритет на државните институции, со оглед на тоа што 2 години по донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики, голем дел од предвидените механизми за младинско учество и сервиси за млади сè уште не беа имплементирани и дополнително општините покажаа мал интерес за имплементација на законските обврски (13% од општините имаат формирано локален младински совет, канцеларија за млади и/или младински центар), освен во поглед на именување службеник за млади (69% од општините имаат службеник за млади¹).

Овој мониторинг-извештај ќе се обиде да даде одговор на тоа во колкава мера се имплементирани можностите и механизмите што ги имаат младите за да влијаат врз процесите за креирање политики и донесување одлуки предвидени во законот, истовремено споредувајќи ги податоците од претходниот мониторинг-извештај, со цел да се уvide во кои сегменти има најголем напредок во поглед на имплементацијата на законот. Она што е новитет во овој мониторинг-извештај, е тоа што:

Овој мониторинг-извештај е подготвен со финансиска поддршка на Европската Унија. Неговата содржина е единствена одговорност на Националниот младински совет на

¹ Мониторинг-извештај за имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики, 2022 (достапен на https://nms.org.mk/wp-content/uploads/2022/04/Monitoring-izvestaj_MKD-2.pdf)

Македонија и не ги одразува ставовите на Европската Унија. Мониторинг-извештајот е спроведен во рамките на проектот „Инклузивни заедници за млади“, кој НМСМ го спроведува со партнери: Фондација за развој на локалната заедница – Штип, SFERA International Битола и Платформа за зајакнување на младите ЈЕП – Гостивар.

Голема благодарност до нашите регионални набљудувачи, кои во периодот од септември 2022 до февруари 2023 активно ја следеа имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики во нивните региони.

ЗА ЗАКОНОТ ЗА МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ

Во 2018 година, по иницијатива на Клубот за младински прашања и политики во Собранието на Република Северна Македонија започна процес за креирање Закон за млади. Процесот следуваше по втор пат, откако во 2011 година од страна на државата, а на барање на младинскиот сектор, тогашниот предлог-закон за млади беше повлечен. На национално ниво при процесот за креирање на законот беше формирана експертска работна група составена од претставници на младинскиот сектор, со цел да придонесат во креирањето на содржината на законот, засновано врз нивните искуства од работата со млади на национално и на локално ниво. Во експертската работна група учествуваа пратеници од позицијата и опозицијата, претставници на подмладоците на политичките партии и претставници на меѓународната заедница. Националниот младински совет на Македонија учествуваше со пет претставници, кои ги застапуваа интересите на организациите членки на советот. Во текот на овој процес Националниот младински совет на Македонија, со поддршка од своите организации членки и Базата на обучувачи на НМСМ, спроведе 17 консултации со младите на локално ниво со цел утврдување на потребите на младите за тоа што сакаат да биде имплементирано со новиот Закон за млади.

На 14 јануари 2020 година, Собранието на Република Северна Македонија го донесе законот под името „Закон за младинско учество и младински политики“.

Законот за младинско учество и младински политики е првото законско решение во Северна Македонија кое го гарантира младинското учество и ги препознава младите и формите на младинско организирање. Како таков, законот прави дистинкција помеѓу младинска организација, организација за млади и младинска чадор-организација, и ја делегира обврската на Агенцијата за млади и спорт да води Регистар на формите на младинско организирање. Законот, дополнително, за прв пат дава дефиниција што е млад човек, младинска политика, младинско учество, младинска работа и младински работник.

Во поглед на младинското учество, законот предвидува механизми на национално и на локално ниво за вклучување на младите во процеси за креирање политики и донесување одлуки, односно Национално советодавно тело за младински политики и локални младински совети во сите општини.

Од аспект на политиките за млади, во самиот закон е опфатено носење национална стратегија за млади и локални стратегии за млади, како клучни стратешки документи за активности за млади кои ги планираат и ги спроведуваат институциите и општините. Националната стратегија за млади е стратешки документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите, и таа се донесува за временски рок од пет години. Локалната стратегија за млади е стратешки документ со кој во согласност со Националната стратегија за млади, се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите на локално ниво.

Законот за младинско учество и младински политики предвидува и сервиси за млади, односно механизми за доближување на институциите за младите и овозможување нивен раст и развој. Како такви, во рамките на законот се дефинирани канцеларии за млади и младински центри, а во рамките на државните институции и општините е предвидено именување на службеник за млади, односно лице одговорно за работењето на претходно наведената канцеларија за млади, како и за координирање, спроведување и следење прашања од интерес за младите во делокругот на надлежностите на институцијата. Во рамките на поглавјето Сервиси за млади, исто така, е превидено и Агенцијата за млади и спорт да воспоставува истражувачки центар за теми поврзани со младите.

И на крај, во однос на финансирањето за спроведување на овој закон од Буџетот на Република Северна Македонија годишно се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,3%, додека од буџетите на општините за млади се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,1% на годишно ниво.

Законот за младинско учество и младински политики, во формата во која е донесен, покрива многу поволности за младите и младинските организации во Северна Македонија, но остава простор за негово проширување и унапредување, особено во поглед на креирање механизми за надзор на спроведувањето на законот на централно и на општинско ниво, и обезбедување квалитет на предвидените механизми за младинско учество и сервиси за млади, како и за препознавање на НМСМ како Национален младински совет, што е практика во европските држави, со цел користење на веќе постојните практики воспоставени преку НМСМ кон креирање подобри и

поквалитетни младински политики.

Три години од донесувањето на овој закон, во април 2023 година се одржа јавна расправа за Законот за младинско учество и младински политики на која се дискутираше кои аспекти на законот функционираат, а кои не – со цел да се утврди каде има потреба за промени во законот.

МЕТОДОЛОГИЈА

Предмет на мониторинг на овој извештај е имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики, со посебен фокус на имплементацијата на Законот на општинско ниво.

За потребите на мониторинг-извештајот, беше изработена мониторинг-матрица врз основа на која ќе се следи имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики. Дополнително, беа ангажирани 8 набљудувачи, секој со улога да ја следи имплементацијата на законот во една од осумте плански региони, односно Скопски Регион, Североисточен Регион, Источен Регион, Југоисточен Регион, Вардарски Регион, Половски Регион, Пелагониски Регион и Југозападен Регион. За развојот на матрицата, во август и во септември 2023 година беа спроведени две работилници, со цел да се дискутира предлог-матрицата и да се инкорпорираат дел од препораките на теренските набљудувачи. Методологијата за следење е заснована врз поднесување барања за пристап до информации од јавен карактер до надлежните општини, но дополнително и контактирање на службениците за млади во општините каде што тие се именувани, и препроверување на добиените податоци. Дополнително, со цел да се истакне напредокот во однос на имплементацијата од претходната година, користени се податоците од претходниот мониторинг-извештај за имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики од 2022 година.

Барањата поднесени до општините се достапни во делот со анекси на овој мониторинг-извештај.

Со оглед на тоа дека податоците беа прибрани во периодот септември 2022 година до февруари 2023 година, НМСМ ги вложи своите најдобри напори, но не може да ја гарантира точноста и комплетноста на информациите содржани во мониторинг-извештајот или да ја елиминира можноста за аномалии, имајќи предвид дека во периодот на обработката на податоците постои можност состојбата за определени прашања да се променила.

МЛАДИНСКО УЧЕСТВО

Законот за младинско учество и младински политики го дефинира поимот младинско учество“ како процес кој им овозможува на младите учество и заедничко носење одлуки за политики и програми, кои директно или индиректно го обликуваат животот на младите².

Законот предвидува механизми за младинско учество на национално ниво, преку Националното собрание за млади, и на локално ниво, преку Локалните младински совети.

Во поглед на имплементацијата, Национално собрание на млади, следствено и Национално советодавно тело за младински политики сè уште не се формирани, а Локални младински совети има само во 21 општина (26% од вкупниот број општини).

НАЦИОНАЛНО СОБРАНИЕ НА МЛАДИ

Националното собрание на млади претставува тело на формите на младинско организирање кое врши избор на младински претставници во Националното советодавното тело за младински политики, креира приоритети и политики за застапување на младинските претставници и ја координира и ја следи нивната работа³.

Националното собрание на млади свикува иницијативен одбор од најмалку две третини од формите на младинско организирање од Регистарот на Агенцијата за млади и спорт. Во моментот на обработка на податоците од спроведениот мониторинг, односно врз основа на податоците објавени од Агенцијата за млади и спорт до крајот на 2021 година, Регистарот брои вкупно 83 организации, од кои 10 се младински организации, 70 организации за млади и 3 чадор-организации⁴.

Од донесувањето на законот, Национално собрание на млади сè уште не е формирано.

² Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

³ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

⁴ Регистар на младински и чадор-организации на Агенцијата за млади и спорт (објавено на 15.12.2021 г.), достапен на: <<https://api.ams.gov.mk/wp-content/uploads/2022/12/registar-na-organizacii-zakluchno-so-15.12.2022.pdf>>

НАЦИОНАЛНО СОВЕТОДАВНО ТЕЛО ЗА МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ

Националното советодавно тело за младински политики претставува механизам за соработка помеѓу претставници на младинскиот сектор и претставници на органите на државната управа кое има советодавна и надзорна улога при спроведувањето на младинските политики и активностите за млади⁵.

Советодавното тело се состои од девет младински претставници избрани од страна на Националното собрание на млади и осум претставници номинирани од органите на државната управа. Еден од претставниците на младинскиот сектор е назначен како негов претседател.

Бидејќи Националното собрание на млади сè уште не е формирано, чиј состав ги номинира членовите на Националното собрание на млади, Националното советодавно тело за младински политики, сè уште не е формирано.

Дополнително, Владата ги утврди институциите кои ќе учествуваат во ова тело, односно донесе одлука и ги задолжи Агенцијата за млади и спорт, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за правда, Министерството за локална самоуправа, Министерството за култура, Министерството за образование и наука, Министерството за здравство и Министерството за финансии да именуваат претставник во Националното советодавно тело за младински политики⁶.

ЛОКАЛНИ МЛАДИНСКИ СОВЕТИ

Локалните младински совети претставуваат тела на локалната самоуправа кои ги сочинуваат млади претставници на различните форми на организирање во општината, кои имаат советодавна и застапувачка улога за прашањата од младински интерес кон локалната самоуправа. Локалните младински совети имаат улога да го гарантираат младинското учество на локално ниво, односно на ниво на општина. Самиот закон предвидува креирање локален младински совет во, сите, 81 општина.

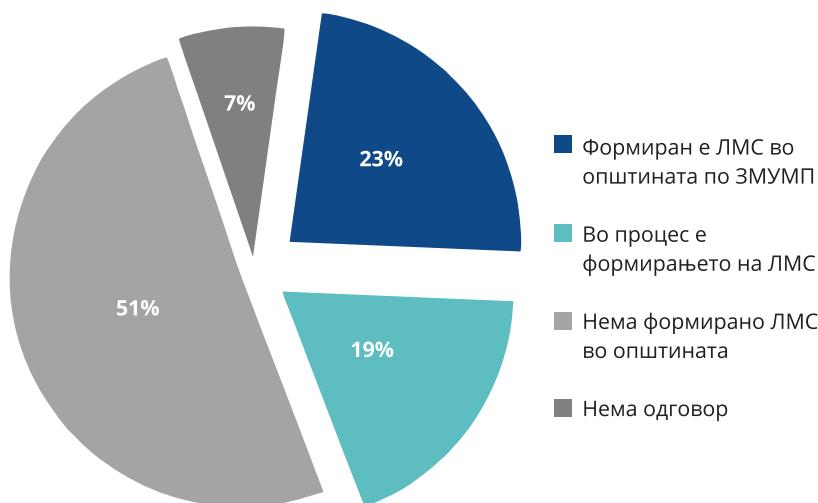
Во поглед на процедурата за воспоставување, Статутот на општината која го формира локалниот младински совет треба да се изменува или дополнува за да се утврдат

⁵ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

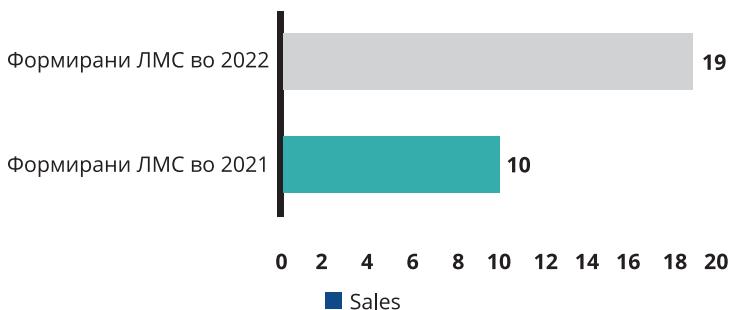
⁶ Соопштение од 86-тата седница на Владата на Република Северна Македонија (достапно на: <<https://vlada.mk/node/25846>>)

процедурите за формирање на локалниот младински совет, вклучувајќи го составот, мандатот, обврските и одговорностите. Откако ќе се постигне усогласување на Статутот, општината ќе го објави повикот за формирање иницијативен одбор, составен од младински организации препознаени од законот, кои се активни во општината. Иницијативниот одбор ќе го објави повикот за конститутивното локално собрание за млади, во согласност со Статутот на општината. По одржувањето на првата конститутивна седница на локалното собрание на млади, Иницијативниот одбор ќе се распушти. Локалното собрание на млади ќе го објави јавниот повик за членови на локалниот младински совет, кој ќе биде достапен на веб-страниците на општината. Собранието на млади ќе избере членови на локалниот младински совет преку непосредни избори, каде што правото на глас го имаат делегатите од локалното собрание на млади. Избраните членови на локалните младински совети ќе бидат верификувани од советите на општините. Оваа процедура е најприменилена кога станува збор за креирање локален младински совет првпат, но постојат околности каде што во некои општини веќе постои или постоел локален младински совет, па во такви случаи потребна е трансформација на советот со цел да одговара на законските одредби.

За да се обезбеди дополнителна поддршка за општините и младите на локално ниво, особено за создавање локални младински совети и преземање на потребните чекори, Агенцијата за млади и спорт и Мисијата на ОБСЕ во Скопје го изработи „Прирачникот за локални младински совети“. Сите детални чекори се дефинирани во прирачникот.

Што се однесува на имплементацијата на законот за формирање локални младински совети, само 19 општини, што претставува само 23% од вкупниот број општини, го имаат формирано Локалниот младински совет во согласност со одредбите од Законот за младинско учество и младински политики. Некои од општините што се изјасниле позитивно за формирање на Локален младински совет, дополнително изјавиле дека не било јавен повик за неговото создавање што е во спротивност со чекорите за формирање на Локален младински совет според законот. Според истражувањето, во 15 општини е во тек процес на создавање Локален младински совет, во 41 општина нема започнато никаков процес, додека 6 општини не дале одговор.

Овие податоци покажуваат напредок во имплементацијата на законот, бидејќи во текот на 2021 година биле основани 10 локални младински совети, а според податоците за 2022 година, моментално има 19 формирани локални младински совети.

ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИ

Со Законот за младинско учество и младински политики се регулираат младинските политики на национално и на локално ниво, освен младинското учество. Согласно со законот, Владата на Република Северна Македонија има задача да креира и да усвои национална стратегија за млади за петгодишен период, вклучувајќи акциски план за реализација на стратегијата на национално ниво. Секоја општина има задача да прифати локална стратегија за млади за период од пет години, вклучувајќи акциски планови за реализација на локално ниво.

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ

Национална стратегија за млади е стратешки документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите и се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за нивно остварување⁷.

Во моментот во сила е Националната стратегија за млади на Република Северна Македонија (2016 – 2025), која ги опфаќа следниве тематски области: младинско учество, младинско информирање, локална младинска работа, образование, вработување и поддршка предвработување, култура, спорт, здравје и квалитет на живот⁸.

И покрај постоењето на оваа национална стратегија, согласно со новиот Закон за младинско учество и младински политики предвидено е да се донесе нова национална стратегија за млади, конкретно во рок од 18 месеци од донесувањето на законот.

Законскиот рок за неа истече на 14 јули 2021 година.

Со цел изготвување на Националната стратегија за млади, Агенцијата за млади и спорт во ноември 2021 година, објави оглас за јавна набавка за спроведување истражување на младинските трендови⁹. Резултатите од истражувањето беа презентирани во мај 2022 година¹⁰, но за жал истражувањето не е достапно онлајн. Во август 2022 година, на Меѓународниот ден на младите, Агенцијата за млади и спорт официјално го најави започнувањето на процесот за креирањето на новата Национална стратегија за млади,

⁷ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

⁸ Национална стратегија за млади 2016-2025 (достапна на:

[<http://ams.gov.mk/images/dokumenti/mladi/National_Youth_Strategy_2016-2025_eng.pdf>](http://ams.gov.mk/images/dokumenti/mladi/National_Youth_Strategy_2016-2025_eng.pdf)

[<https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie/75a6ee24-db90-4828-a159-ceaa28f58bc6/14>](https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie/75a6ee24-db90-4828-a159-ceaa28f58bc6/14)

¹⁰ Јавна администрација: АМС Истражување на Младинските трендови (достапно на:

<https://javnaadministracija.mk/2022/05/16/ams-istrashuvanje-na-mladinskitrerendovi/>

и процесот за нејзиното креирање доби поддршка од Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП), Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Фондот за население на Обединетите нации (УНФПА). Новата стратегија ќе се фокусира на следните стратешки приоритети, односно на младинското учество, младинското информирање, младинската работа, образование, култура, здравје, вработување и претприемништво и безбедност. Во споредба со претходната стратегија, безбедноста е нов стратешки приоритет во текстот. Процесот за подготвување на стратегијата опфати консултативни процеси, како и организација на настани и тематски работни групи во периодот од октомври до декември 2022 година. Во процесот се вклучија засегнати страни за младински политики како државни институции, младински организации, образовни установи, донаторска заедница и општините. За потребите на стратегијата, исто така, беа ангажирани експерти за различните стратешки приоритети. На крајот на февруари 2023 година, нацрт-текстот на Националната стратегија за млади беше објавен на ЕНЕР за коментари¹¹. Финалната верзија на Националната стратегија за млади беше претставена во мај 2023 година и следниот период се очекува нејзино усвојување. Согласно со најавеното, ќе бидат изгответи два акциски плана за неа, односно еден за периодот 2023-2025 и за периодот 2025-2027.

Дополнително, во однос на тоа што е регулирано во самиот закон, а поврзано со Националната стратегија за млади, е тоа што таа треба да биде изработена низ консултативен, инклузивен и транспарентен процес и нејзината содржина да биде консултирана со Националното советодавно тело за млади, кое сè уште не е формирано.

ЛОКАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА МЛАДИ

Локалната стратегија за млади е стратешки документ со кој, во согласност со Националната стратегија за млади, се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите на локално ниво и се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за нивно остварување¹². Таа претставува основа за развој на локалните младински политики на конкретната општина во периодот од петте години во кои стратегијата е донесена.

¹¹ ЕНЕР: Нацрт - Национална стратегија за млади 23-27 (достапна на:

<<https://ener.gov.mk/Default.aspx?item=newdocumentdetails&detailid=48>>

¹² Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

Локалната стратегија содржи и Акциски план за реализација со дефинирани активности, динамика, носители на активности и проекции на буџетски средства, како и услови и индикатори за евалуација за спроведувањето на локалната стратегија за млади. Локалната стратегија за млади, заедно со акциските планови, се изработува од страна на општините во соработка со локалниот совет на млади, а се спроведува со буџетски средства од конкретната општина.

Согласно со податоците добиени од спроведениот мониторинг, во 11 општини се спроведени консултации со младите за Локална стратегија за млади, а во 7 општини е усвоена Локалната стратегија за млади, односно само 8% од општините.

Во конкретниот случај, станува збор за Општините: Крива Паланка, Штип, Кочани, Крушево, Течарце, Кичево и Охрид.

Во однос на акциските планови, само 4 општини одговориле дека имаат изработено акциски план.

Кога станува збор за локалните младински стратегии, важно е да се напомене дека постојат околности каде што определени општини имале важечки локални стратегии за млади кои се истечени, а дополнително постојат и општини кои пред донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики креирале и усвоиле сопствени локални стратегии за млади.

СЕРВИСИ ЗА МЛАДИ

Во Законот за младинско учество се регулираат и сервиси за младите кои ќе овозможат доближување на институциите и општините до младите, преку формирање канцеларии за млади, младински центри и именување службеници за млади.

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДИ

Канцелариите за млади претставуваат примарна точка за пристап на младите на локално ниво и оттаму се координира работата за млади во општините¹³. Именуваниот службеник за млади во самата општината е предвидено да биде лицето што е одговорно за работењето на Канцеларијата за млади. Канцеларијата за млади во рамките на општината е местото каде што ќе можат да се обратат сите млади лица од општината и да се информираат во врска со прашања поврзани со младите, а во надлежност на општината.

Согласно со законот, сите општини имаат обврска да формираат канцеларија за млади најдоцна во рок од една година од денот на влегувањето во сила на Законот за младинско учество и младински политики. **Рокот е истечен од 14 јануари 2021 година и согласно со информација од Агенцијата за млади и спорт само во 1 општина (во 1% од општините) е формирана Канцеларија за млади.** Во однос на добиените податоци од општините, кај дел од нив сè уште постои дилемата околу тоа што е канцеларија за млади, а што е младински центар, а дополнително дел од нив кои тврдат дека имаат канцеларија за млади, недостасува одлука да го потврди тој податок.

Согласно со податоците добиени од страна на општините, 6 од нив тврдат дека имаат формирани канцеларии за млади (7% од општините), и притоа појаснуваат дека со именувањето на службеникот за млади се наведува и неговата улога да раководи со канцеларијата за млади. Дополнителното објаснување што го користат е тоа дека канцеларијата за млади е канцеларијата во која работи службеникот за млади, без притоа да има одлука за нејзино формирање.

¹³ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

Дополнително, определени општини со одлука алоцирале канцеларија за користење на локалниот младински совет, и неа како таква ја сметаат за канцеларија за млади. И покрај ова нивно тврдење, реалната слика е дека канцеларија за млади, таква каква што е дефинирана во Законот за младинско учество и младински политики постои само во Општина Куманово.

Во однос на споредбата од 2021 година со 2022 година, нотираме пад на бројот на канцеларии за млади, но ова само индицира дека општините се повеќе запознаени со тоа што е канцеларија за млади и увиделе дека податокот којшто го испратиле минатата година не бил точен.

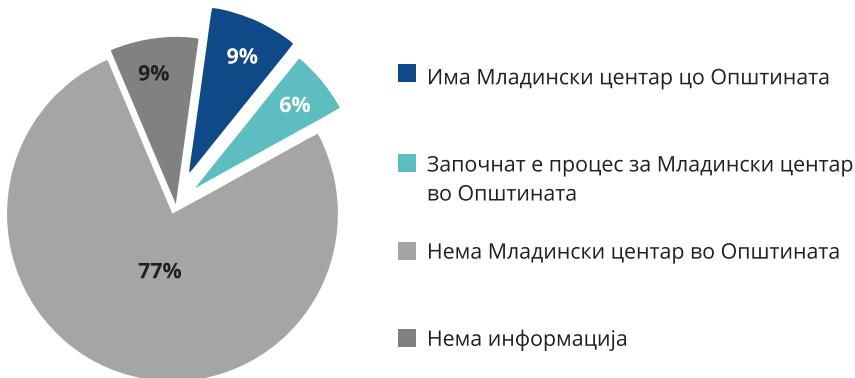
МЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

Младинските центри се места каде што се подготвуваат и се спроведуваат програми што ја подобруваат благосостојбата на младите, развојот на личниот, социјалниот и професионалниот живот на младите, информации од важен интерес за младите и други аспекти од животот на младите. Согласно со Законот за младинско учество и младински политики, секоја општина има обврска да формира младински центар во рок од 5 години од денот на влегувањето во сила на законот.

Процедурата за отворање младински центри и обезбедување на нивниот квалитет е дополнително утврдено со Правилник за стандарди за квалитет на младинските центри, кој е донесен од страна на Агенцијата за млади и спорт и е изработен заедно со Сојузот за младинска работа.

¹⁴ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

¹⁵ Правилник за стандарди за квалитет на младинските центри, усвоен од Агенција за млади и спорт, (достапен на: <<https://smr.org.mk/wp-content/uploads/2020/04/Standardi.pdf>>)

Досега, согласно со одговорите добиени од општините, младински центри има во 7 општини (9% од сите општини), и тоа во следните општини: Центар, Куманово, Пробиштип, Штип, Велес, Кавадарци и Охрид. Со нив е наведено дека раководат младински организации, односно следните организации: Сојуз на извидници на Македонија (Општина Центар), Центар за интеркултурен дијалог (Општина Куманово), Здружение на граѓани ГРИТ - Пробиштип (Општина Пробиштип), Фондација за развој на локалната заедница - Штип (Општина Штип), Фондација за локален развој и демократија „Фокус“ и партнери-организации извиднички одред „Димитар Влахов“ - Велес (Општина Велес), Здружение на млади - Креактив - Скопје во партнерство со Совет за превентива против малолетничка деликвенција - СППМД (Општина Кавадарци) и Коалиција СЕГА (Општина Охрид). Во однос на тоа како функционираат младинските центри, истражувањето покажало дека досега само 3 младински центри имаат своја програма за работа, а кај 2 центра, изработката на програмите е во тек.

Дополнително, во дел од општините функционираат младински центри со донаторска поддршка, но без притоа да добиваат финансиски средства од општината.

Рокот за оваа законска обврска сè уште не е истечен.

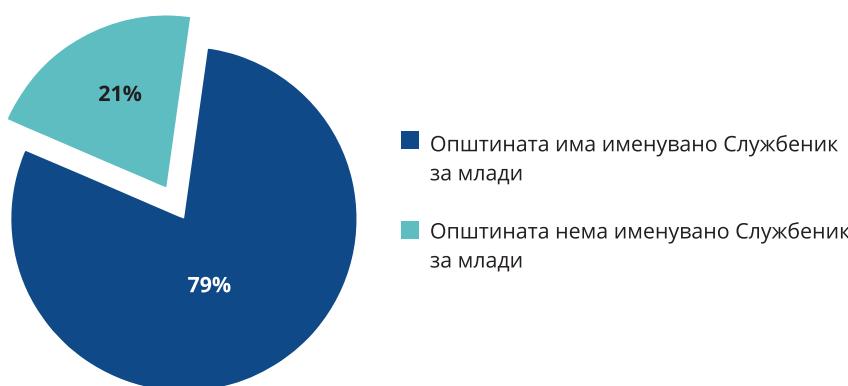
Во поглед на ситуацијата со минатата година, бројот на младински центри се намалил од 8 на 7, но притоа постои промена во однос на општините кои тврдат дека отвориле младински центри. Конкретно, во 2021 година, Општините Гази Баба, Гостивар, Свети Николе и Чаир тврделе дека имаат младински центар согласно со Законот за младинско учество и младински политики, но во 2022 година одговориле дека немаат. Оваа промена сигнализира на тоа дека општините сè повеќе се свесни за Законот за младинско учество и младински политики и за неговото значење.

СЛУЖБЕНИЦИ ЗА МЛАДИ

Според законот, сите општини, исто така, ја имаат обврската да именуваат службеник за млади, односно лице кое ќе биде одговорно за работењето на Канцеларијата за млади, како и за координирање, спроведување и следење прашања од интерес за младите во делокругот на надлежностите на институцијата¹⁶.

Именуваните службеници за млади се достапни на официјалната веб-страница на Агенцијата за млади и спорт, заедно со нивните електронски пошти, на кои младите можат да им се обратат. Врз основа на објавената листа, институциите и општините покажале најголем интерес за имплементирање на оваа обврска, која примарно се состои од именување веќе вработено лице во рамките на самата институција, односно општина.

Од јавно достапните информации за службениците за млади¹⁷, може да се утврди дека досега се именувани 57 службеници за млади во државните институции, односно органите на државна управа, а 64 во општините. Процентуално гледано, 79% од општините ја имаат исполнето истата обврска.

Овој податок посочува тешкотии за имплементацијата на законот на локално ниво што се забележува од целокупната бавна и задоцната имплементација на сервиси за млади во општините.

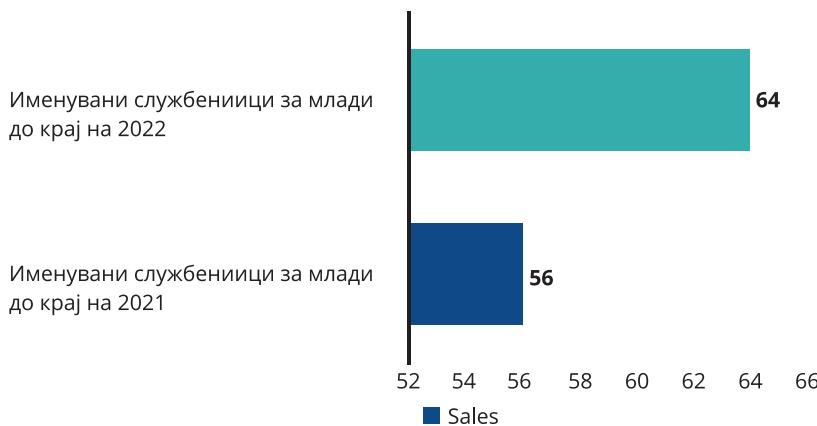
¹⁶ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

¹⁷ Службеници за млади во институции и општини (објавено во ноември 2021), достапно на: <<http://ams.gov.mk/wp-content/uploads/2021/11/Службеници-за-млади-институции-и-општини-АМС-ВЛАДА.pdf>>

Она што дополнително може да се утврди е тоа што во периодот откако започна да се споделува списокот на службеници за млади на веб-страницата на Агенцијата за млади и спорт, се случува и промена на именуваните лица по неколку месеци. Оттука, потребна е професионализација на службениците за млади со цел тие конкретно да се запознаат со своите надлежности и обврски, и притоа да се обезбеди стабилност на позицијата, а не нејзино ротирање помеѓу вработените во институцијата, односно општината. Исто така критериумите за именување лице за службеник за млади ѝ остануваат непознати на јавноста, односно колку и дали именуваното лице воопшто има некакво познавање или заднина во областа на младинските политики и работата со млади.

Рокот за имплементирање на оваа законска обврска истекува во рок од една година од денот на влегувањето во сила на Законот за младинско учество и младински политики, и тој е истечен од 14 јануари 2021 година, а согласно со прибраните податоци не е во целост имплементирана обврската.

Дополнително, во споредба со податоците од претходната година, бројот на службеници за млади пораснал од 56 на 64.

ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ТЕМИ ПОВРЗАНИ СО МЛАДИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ И СПОРТ

Во поглед на креирање релевантни политики за младите, во рамките на самиот закон е предвидено Агенцијата за млади и спорт да воспостави истражувачки центар за

различни теми поврзани со младите¹⁸. Законски предвидениот рок за воспоставување на истражувачкиот центар истекува по една година од денот на влегувањето во сила на Законот за младинско учество и младински политики, односно 14 јануари 2021 година.

Рокот е истечен, а истражувачки центар за теми поврзани со младите не е воспоставен во Агенцијата за млади и спорт. Оттаму појаснуваат дека во моментов се врши промена на систематизацијата на Агенцијата за млади и спорт и се чекаат потребни согласности од страна на останатите институции пред да се пристапи кон формирање истражувачки центар, кој ќе биде во рамките на секторот Млади во рамките на агенцијата.

Дополнително, оваа обврска на Агенцијата за млади и спорт постои можност да се замени со стратешки партнериства со младински организации кои ја имаат експертизата да спроведуваат истражувања на различните теми од интерес на младите, со цел политиките за млади кои ќе се развиваат да бидат засновани врз докази. На овој начин, Агенцијата за млади и спорт ќе ја зајакне соработката и довербата на младите, и вклучително информациите за младите ќе доаѓаат од самите млади.

¹⁸ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

ФИНАНСИРАЊЕ

Во самиот Закон за младинско учество и младински политики е дефинирано дека за спроведување на овој закон од Буџетот на Република Северна Македонија годишно се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,3%. Дополнително, од буџетите на општините, општините во градот Скопје и Градот Скопје за млади се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,1% на годишно ниво¹⁹.

Во поглед на финансирањето на локално ниво, општините имаат обврска на годишно ниво да издвојуваат најмалку 0,1% од општинскиот буџет.

Во Законот, согласно со моменталната формулатија, е недоволно јасно како се распределени средствата предвидени на национално ниво, односно дали тие 0,3% се однесуваат само на Агенцијата за млади и спорт или се предвидени и за останати институции. Дополнително, кај средствата предвидени за општините, е нејасно дали се предвидени за спроведување на Законот за младинско учество и младински политики, односно за локални младински совети, младински центри, канцеларии за млади и младински политики на локално ниво. Од овие причини, следењето на трошењето на средствата за млади на локално ниво е вистински предизвик.

Од горенаведените причини, овој мониторинг-извештај се обидува да истражи колку од општините воопшто издвоиле средства за млади во 2022 година, и колку испланирале за 2023 година, со тоа што се бара и конкретна информација од нив, колку од алоцираните средства се однесуваат за спроведување на законските одредби, односно за локални младински совети, младински центри, канцеларии за млади и младински политики на локално ниво.

Кога станува збор за 2022 година, засновано на податоците од спроведениот мониторинг, се забележува дека кога станува збор за активности за млади, голем дел од општините, како такви, ги сметаат генерално активностите за спорт и рекреација, односно поддршката на спортски клубови, поставување спортски игралишта и слично, а помал дел од нив конкретно издвојуваат за унапредување на младинското учество и воспоставување сервиси за младите. **Врз основа на добиените податоци, заклучокот е дека во 2022 година, само 8 општини (10%) издвоиле конкретни средства за имплементирање на Законот за младинско учество и младински политики.**

¹⁹ Закон за младинско учество и младински политики („Сл. весник на РСМ“, бр. 10/2020)

Дополнителен проблем зошто е тоа така, општините наведуваат дека на трошат и не планираат средства за спроведување на законските одредби на Законот за младинско учество и младински политики од причини што процесите поврзани со нив не се воопшто започнати. Кај поголем дел од општините одговорот којшто го истакнува општините е дека не алоцираат средства, на пример за локални младински совети, поради самата причини што општината сè уште го нема воспоставено него.

Во однос на споредбата од тоа колку општини потрошиле средства за спроведување на Законот за младинско учество и младински политики, и тоа колку од нив планираат средства за негово спроведување во 2023 година, можеме да забележиме пораст, но како отворено прашање ќе остане колку од нив ќе бидат потрошени. **За 2023 година, бројот на општини од 8 општини се зголемил на 13 (16%).** Дополнително, присутни се примери од општини кои издвоиле буџет, но притоа не бил искористен, како Општина Валандово, која издвоила 500 000 денари за локалниот младински совет во 2022 година, но тие останале неискористени.

РЕГИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД

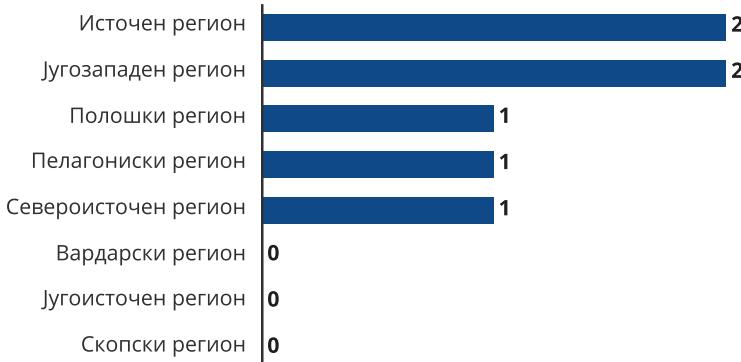
Најголем дел од одредбите во Законот за младинско учество и политики се однесуваат на воспоставување механизми за младинско учество на локално ниво, креирање локални политики за млади и воведување сервиси за млади во секоја општина. Од тој аспект, се утврдува важноста да се направи преглед за имплементацијата на регионално ниво, односно во осумте плански региони во Република Северна Македонија.

Во поглед на формирање локални младински совети, предводник е Вардарскиот Регион, со формирани 4 локални младински совети во Општините Велес, Градско, Неготино и Свети Николе.

Понатаму, во однос на усвоени локални стратегии за млади, генерално имплементацијата на законот останува на многу ниско ниво. Во само 8 општини низ државата се усвоени локални стратегии за млади, а во само 4 се усвоени акциски планови според нив.

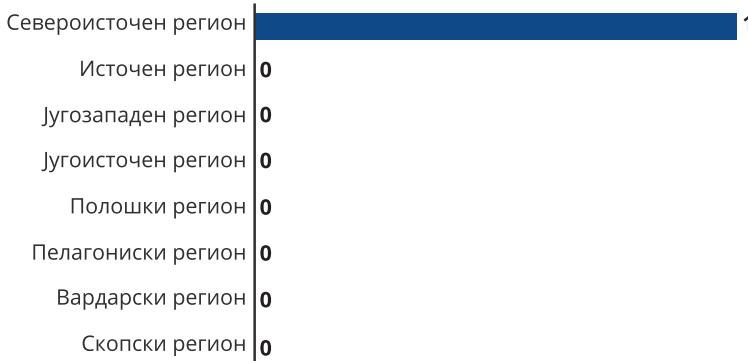
Локални стратегии за млади

Во поглед на локалните стратегии за млади, важно е да се истакне дека во најголем дел станува збор за стратегии кои биле креирани и усвоени пред донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики и се сè уште важечки.

Во однос на сервисите за млади, согласно со Законот за младинско учество и младински политики, општините ја имаат и обврската да формираат канцеларии за млади. Презентацијата на податоците е заснована врз одговорите на општините, која е контрадикторна со податокот од Агенцијата за млади и спорт кој гласи дека само во една општина постои таква канцеларија.

Канцеларии за млади

Дополнително, кога станува збор за сервисите за млади, и согласно со одговорите добиени од општините, младински центри се формирани во 7 општини, и тоа во следните Општини Центар, Куманово, Пробиштип, Штип, Велес, Кавадарци, Струмица и Охрид.

Во однос на регионална застапеност, во Источниот и во Вардарскиот Регион има по 2 младински центри.

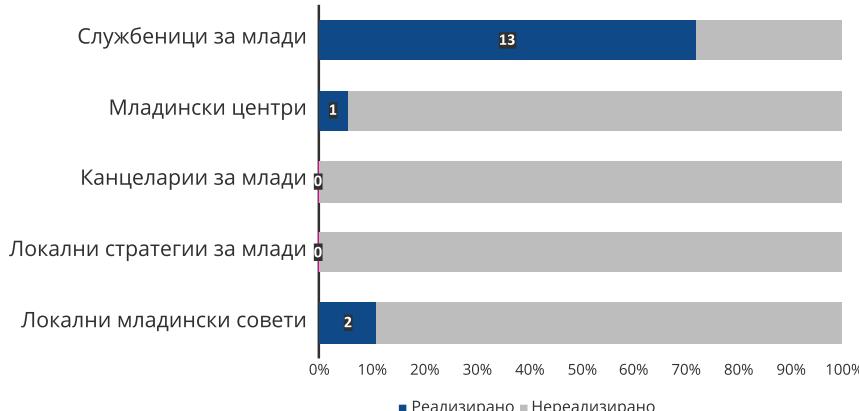
На крај, во рамките на сервисите за млади во Законот за младинско учество и младински политики, предвидено е именувањето на службеници за млади.

Со оглед на високиот степен на имплементација на оваа одредба од законот, кај сите региони поголемиот дел од општините имаат именувано службеник за млади.

СКОПСКИ РЕГИОН

Скопскиот регион ги опфаќа општините од градот Скопје и неговата непосредна околина, односно станува збор за Општините Град Скопје, Аеродром, Бутел, Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Сарај, Центар, Чайр, Шуто Оризари, Арачиново, Зелениково, Илинден, Петровец, Сопиште, Студеничани и Чучер-Сандево. Во Скопскиот Регион станува збор за 18 општини, но и покрај ова, степенот на имплементација на законот е на многу ниско ниво.

Во поглед на воведени механизми за младинско учество, во Скопскиот Регион се формирани 2 локални младински совета, и тоа во општините Илинден и Сарај.

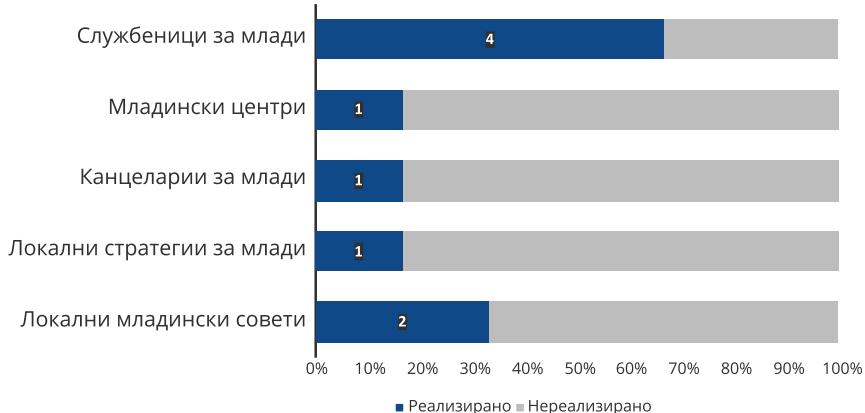
Од аспект на политики за млади, ниту една општина во рамките на Скопскиот Регион нема усвоено локална стратегија за млади, а следствено ниту еден акциски план не е изготвен. Врз основа на добиените одговори од општините, она што е утврдено е дека дел од нив веќе имаат започнато некаков процес за консултации за локални стратегии за млади, а дел најавуваат дека тие процеси ќе започнат по формирањето на локален младински совет во општината.

Во врска со сервисите за млади, Скопскиот Регион може да се пофали со 13 именувани службеници за млади, најмногу од сите региони, но ова е со причина што Скопскиот Регион брои и најмногу општини. Процентуално гледано, станува збор за 72% од општините во овој регион.

Канцеларии за млади во овој регион нема, но формиран е еден младински центар во Општина Центар. Во конкретниот случај станува збор за Младински Центар „Матично“ Простор за млади и младински организации, со којшто раководи Сојузот на извидници на Македонија.

СЕВЕРОИСТОЧЕН РЕГИОН

Североисточниот Регион во Република Северна Македонија опфаќа шест општини, и тоа: Кратово, Крива Паланка, Куманово, Липково, Ранковце и Старо Нагоричане.

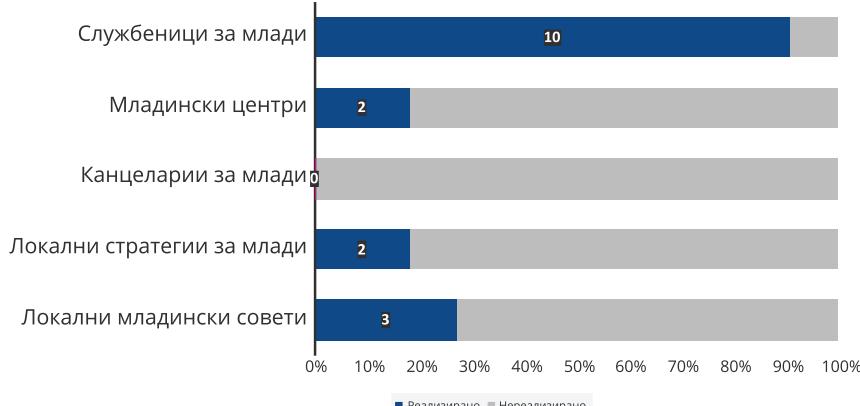
Во овој регион, кога станува збор за механизмите за младинско учество, во две општини се формирани локални младински совети, односно во Кратово и Крива Паланка, а дополнително од Општините Куманово и Ранковце најавуваат дека процесите за започнување на формирањето на локален младински совет се во тек.

Општината Крива Паланка е исто така и првата општина во овој регион што има усвоено локална стратегија за млади, но таа му претходи на Законот за младинско учество и младински политики и се однесува на периодот 2019-2024.

Од аспект на воведени сервиси за млади, во овој регион е формирана канцеларија за млади и младински центар единствено во Општина Куманово. Во однос на центарот, станува збор за младинскиот центар МултиКулти, со којшто раководи организацијата Центар за интеркултурен дијалог (ЦИД). На крај, во однос на именувани службеници за млади, во 4 од 6 од општините во овој регион има службеник за млади. Единствено Липково и Ранковце немаат именувано службеник за млади во овој регион.

ИСТОЧЕН РЕГИОН

Источниот Регион вклучува 11 општини, односно Општините Берово, Виница, Делчево, Зрновци, Карбинци, Кочани, Македонска Каменица, Пехчево, Пробиштип, Чешиново-Облешево и Штип.

Во Источниот Регион, досега, се формирани 3 локални младински совети, во општините Делчево, Зрновци и Кочани. Дополнително, овој процес е во тек во Општините Пехчево и Штип.

Исто така, во овој регион се усвоени две локални стратегии за млади, односно во Општините Кочани и Штип. И кај двете општини, станува збор за стратегии кои се креирани пред да биде донесен Законот за младинско учество и младински политики, и двете стратегии се однесуваат на периодот 2019-2023.

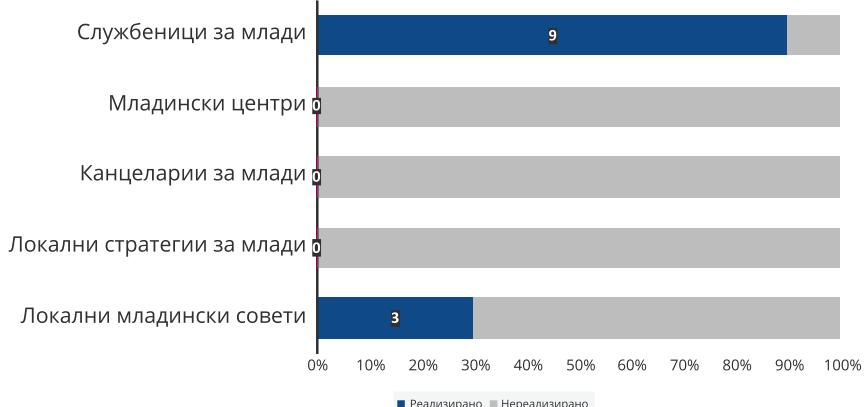
Во овој регион, 91% од општините имаат именувано службеник за млади, односно во 10 од вкупно 11. Во регионот преостанува Општина Карбинци да именува службеник за млади.

Согласно со добиените податоци, во овој регион се отворени два младински центра, односно во Пробиштип и Штип, и со нив раководат организациите Здружение на граѓани ГРИТ - Пробиштип (Општина Пробиштип), Фондација за развој на локалната заедница - Штип (Општина Штип).

Во овој регион, нема канцеларија за млади, но Општина Зрновци тврди дека има. Врз основа на одлуката донесена од општината, станува збор за канцеларија отстапена за потребите на локалниот младински совет, а не согласно со одредбите на Законот за младинско учество и младински политики.

ЈУГОИСТОЧЕН РЕГИОН

Југоисточниот Регион опфаќа вкупно 10 општини, односно Општините Богданци, Босилово, Валандово, Василево, Гевгелија, Дојран, Конче, Ново Село, Радовиш и Струмица.

Општините Босилово, Валандово и Гевгелија се единствените општини во Југоисточниот Регион што формирале локални младински совети.

Во овој регион, досега, не е усвоена ниту една од законски дефинираните политики за млади, односно локалните стратегии за млади сè уште недостасуваат.

Каде сервисите за млади, исто како и трендот на национално ниво, највисоко е исполнета обврската за именување службеници за млади. Во конкретниот регион станува збор за именувани 9 службеници за млади, од вкупно 10 во регионот.

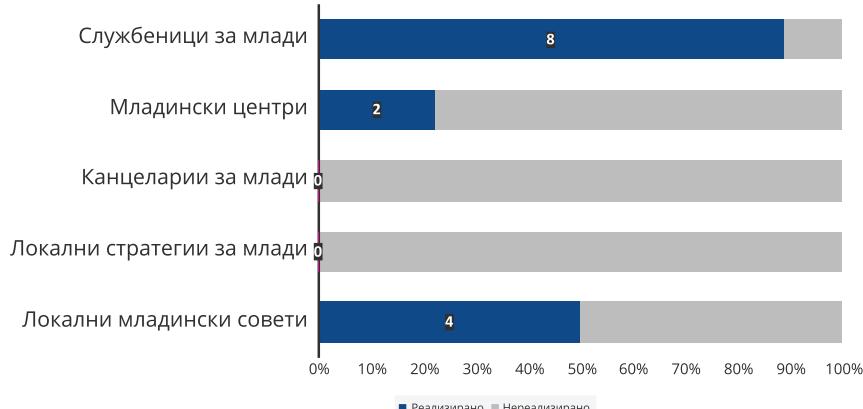
Во овој регион, согласно со податоците од истражувањето, е формирана една канцеларија за млади, во Општината Ново Село, но согласно со одговорот од општината, се увидува дека станува збор за канцелариски простор кој му е доделен на службеникот за млади, а вклучително и други општински службеници.

Во однос на младинските центри, единствено во овој регион Општина Струмица дала потврден одговор за постоењето младински центар, но одјавно достапните податоци²⁰ може да утврди дека младинскиот центар е сè уште во фаза на изградба и ќе биде отворен насекоро. Тука е, исто така, важно да се напомене дека за младинскиот центар, Советот на општината има донесено одлука за неговото формирање.

ВАРДАРСКИ РЕГИОН

Во Вардарскиот Регион спаѓаат следните девет општини: Велес, Градско, Демир Капија, Кавадарци, Лозово, Неготино, Ресен, Свети Николе и Чашка.

²⁰ МоЯаОпштина.мк: Сутеренот на општинската зграда во Струмица станува Младински центар (достапно на <<https://mojaoopstina.mk/14422/%D1%81%D1%83%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%80-%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BA-%D0%BD%D0%80%D1%82%D0%BD%D0%80-%D0%BD%D0%87%D0%B3%D1%80%D0%BD%D0%BA%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D1%81%D1%82/>>)

Овој регион има формирано најголем број локални младински совети, кај 4 од вкупно 9 општини. Во конкретниот случај станува збор за Општините Велес, Градско, Неготино и Свети Николе.

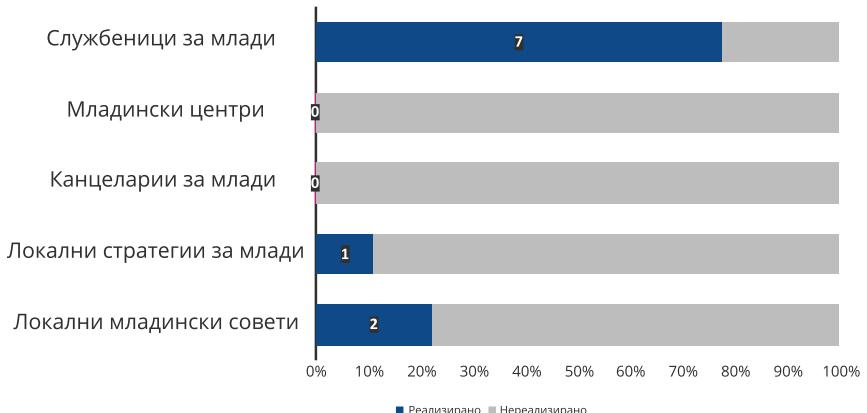
И покрај поголемиот број локални младински совети, во овој регион, во ниту една општина не е усвоена локална стратегија за млади.

Од аспект на сервисите за младите, исто така како и стратегиите, во ниту една општина не постои канцеларија за млади. Спротивно на овој податок во 8 од вкупно 9 општини е именуван службеник за млади. Единствената општина која нема именувано службеник за млади е Општината Росоман.

Во овој регион се отворени два младински центра, односно во Општините Велес и Кавадарци, и со нив соодветно раководат организациите Фондација за локален развој и демократија „Фокус“ и партнер-организација извиднички одред „Димитар Влахов“ - Велес (Општина Велес), и Здружение на млади - Креактив - Скопје во партнериство со Совет за превентива против малолетничка деликвенција - СППМД (Општина Кавадарци).

ПЕЛАГОНИСКИ РЕГИОН

Во рамките на Пелагонискиот Регион се опфатени 9 општини, и тоа, Општините Битола, Демир Хисар, Кривогаштани, Крушево, Mogила, Прилеп, Ресен, Новаци и Долнени.

Во овој регион се формирани два локални младински совета, и тоа во Општините Битола и Прилеп. Во истиот регион е усвоена само една локална стратегија за млади, и тоа во Општина Крушево. Како и во претходните случаи наведени погоре во мониторинг-извештајот, станува збор за стратегија која е донесена пред донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики, и се однесува за периодот 2019-2023 година.

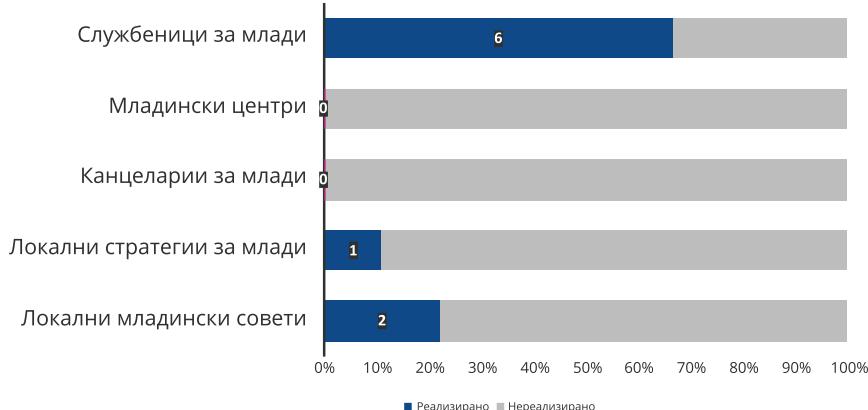
Во поглед на ситуацијата со имплементирани сервиси за млади, во овој регион како и во останатите, највисок степен на имплементација бележи именувањето на службеници за млади. Во Пелагонискиот Регион се именувани 7 службеници од вкупно 9 општини, односно службеник за млади недостига во Општините Долнени и Кривогаштани.

Согласно со прибраните податоци, Општина Битола одговорила потврдно на прашањето дали постои канцеларија за млади во општината, но притоа како верификација на одговорот го приложиле документот со кој е именуван службеникот за млади и му се доделува улогата да раководи со канцеларијата за млади.

Во овој регион, исто така, нема отворено ниту еден младински центар.

ПОЛОШКИ РЕГИОН

Полошкиот Регион е поделен на девет општини, и ги опфаќа следните Општини: Боговиње, Бrvеница, Врапчиште, Гостивар, Желино, Јегуновце, Маврово и Ростуша, Тетово и Тетово.

Во однос на формирање локални младински совети, во овој регион досега се формирани само два, и тоа во Општините Богочинье и Општината Маврово и Ростуша. Постапката за формирање е во тек во Тетово, Гостивар и Теарце.

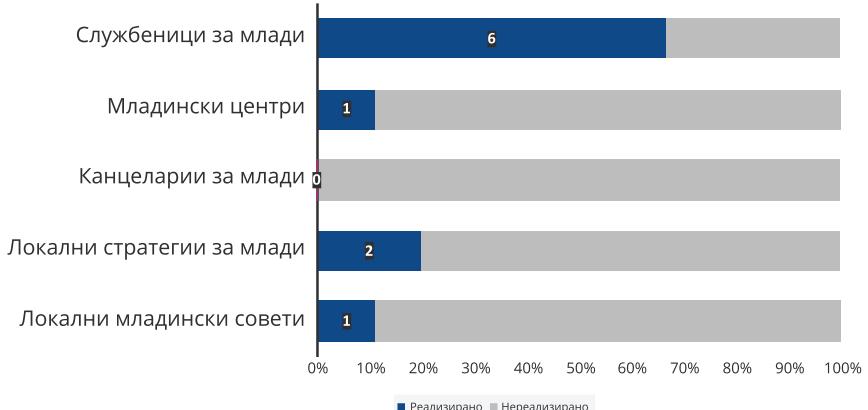
Од аспект на младинските политики, Општината Теарце има усвоено Локална стратегија за развој на младите во Општина Теарце, 2022-2026 година и за неа веќе имаат усвоено Акциски план за 2024 година.

Од аспект на сервисите за млади, сè уште во ниту една општина од овој регион нема канцеларија за млади, но Општината Маврово и Ростуша сепак одговорила потврдо, приложувајќи го документот со кој е именуван службеникот за млади и му се доделува улогата да раководи со канцеларијата за млади. Покрај недостатокот од канцеларии за млади, во овој регион сè уште нема отворено младински центар.

На крај, во 6 од вкупно 9 општини во овој регион, има именувано службеник за млади, односно оваа обврска ја немаат исполнето Општините Врапчиште, Јегуновце и Желино.

ЈУГОЗАПАДЕН РЕГИОН

Во Југозападниот Регион спаѓаат 9 општини, и тоа, Општините Вевчани, Дебар, Дебрца, Кичево, Македонски Брод, Охрид, Пласница, Струга, и Центар Жупа.

Кога станува збор за механизмите за младинско учество, во овој регион единствено Општина Охрид има формирano локален младински совет. Во овој регион исто така, во две општини има усвоено локални стратегии за млади, односно во Општина Кичево и во Општина Охрид. Во конкретниот случај во Кичево станува збор за стратегија донесена пред усвојувањето на Законот за младинско учество и младински политики, и важела за периодот 2017-2022 година, а во Охрид станува збор за стратегија која се однесува на периодот 2021-2026 година.

Дополнително, во однос на сервисите за млади, во овој регион нема канцеларија за млади, но потребно е да се истакне дека Општина Македонски Брод тврди дека за канцеларија за млади е избрана канцеларијата каде што работи службеникот за млади. Во овој регион, единствено Општина Охрид има отворено младински центар, и со него раководи Коалиција СЕГА.

Општините Вевчани, Дебрца и Пласница се единствените општини кои немаат именувано службеник за млади во овој регион и врз основа на овој податок, обврската е исполнета кај 6 од вкупно 9 општини.

ЗАКЛУЧОЦІ

Младите и младинските организации остануваат ниско на агендите на властите, со оглед на тоа што 3 години по донесувањето на Законот за младинско учество и младински политики, голем дел од предвидените механизми за младинско учество и сервиси за млади сè уште не се имплементирани;

Општините продолжуваат да покажуваат мал интерес за имплементација на законските обврски за формирање локален младински совет, канцеларија за млади и/или младински центар, освен во поглед на именување службеник за млади (**79%** од општините имаат службеник за млади);

Од аспект на имплементацијата на механизмите за младинско учество, Националното собрание за млади, следствено и Националното советодавно тело за младински политики сè уште не се формирани, а Локални младински совети има само 19 општини, што претставува само 23% од вкупниот број општини;

Процесот за донесување на Националната стратегија за млади, како обврска од Законот за младинско учество и младински политики, иако е задочнет, ќе се финализира во текот на 2023 година. Новитет во стратегијата во споредба со претходната е тоа што стратегијата опфаќа и нова област, односно безбедност и ненасилство;

Во 11 општини се спроведени консултации со младите за Локална стратегија за млади, а во 7 општини е усвоена Локалната стратегија за млади, односно само 8% од општините. Само 4 општини имаат креирано и усвоено акциски план;

Формирање канцеларија претставува еден од најголемите предизвици при имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики. Општините не ја сфаќаат улогата на овие канцеларии, и како такви ги сметаа физичките канцеларии каде што е стациониран службеникот за млади или дополнително простори кои ги алоцираат за користење на локалните младински совети. Само една општина правилно има формирано канцеларија за млади;

Досега младински центри има во 7 општини (9% од сите општини), и тоа во следните општини: Центар, Куманово, Пробиштип, Штип, Велес, Кавадарци и Охрид. Со истите раководат младински организации, организации за млади или чадор-младински организации.

Имплементацијата на Законот доминира во урбантите средини, а затајува кај руралните. Позитивен пример е Општина Пробиштип која и покрај помалиот број жители, издвои средства за да отвори младински центар.

Од јавно достапните информации за службениците за млади , може да се утврди дека досега се именувани 57 службеници за млади во државните институции, односно органите на државна управа, а 64 во општините. Процентуално гледано, 79% од општините ја имаат исполнето истата обврска;

Рокот е истечен, а истражувачки центар за теми поврзани со младите не е воспоставен во Агенцијата за млади и спорт;

Врз основа на добиените податоци, заклучокот е дека во 2022 година, само 7 општини издвоиле конкретни средства за имплементирање на законот за младинско учество и младински политики;

Врз основа на планираните буџети за 2023 година, 13 општини издвоиле средства за имплементација на Законот за младинско учество и младински политики;

Во самиот закон има нејаснотии околу тоа која надлежност му припаѓа на кој чинител, и тоа придонесува кон задоцнето имплементирање, неадекватно имплементирање или неимплементирање на дел од одредите од законот.

ПРЕПОРАКИ

-
- Итна имплементација на одредбите во Законот за младинско учество и младински политики, особено на општинско ниво;
 - Свикување и спроведување надзорна расправа за имплементација на Законот за младинско учество и младински политики во Собранието на Република Северна Македонија;
 - Зајакнување на капацитетите на Агенцијата за млади и спорт за спроведување на Законот за младинско учество и младински политики;
 - Склучување стратешки партнериства помеѓу Агенцијата за млади и спорт со младински организации, организации за млади, младински чадор-организации за да ја искористат нивната експертиза за да спроведуваат истражувања на различните теми од интерес на младите, со цел политиките за млади кои ќе се развиваат да бидат засновани врз докази;
 - Воведување казнени одредби во законот и креирање механизми за надзор на спроведувањето на законот на централно и на општинско ниво;
 - Професионализација на службениците за млади со цел тие конкретно да се запознаат со своите надлежности и обврски и притоа да се обезбеди стабилност на позицијата, а не нејзино ротирање помеѓу вработените во институцијата, односно општината. Службениците за млади да бидат посебна работна позиција, не додадена надлежност на лице со други надлежности.
 - Појаснување на улогата на канцеларијата за млади и како таа треба да функционира.
 - Креирање и имплементација програми за јакнење на капацитетите на претставниците на локалните младински совети и младинските службеници.

Креирање прирачници за административните процедури за воспоставување и управување со механизмите и сервисите во надлежност на Единиците на локалната самоуправа.

ПРИЛОЗИ

ПРАШАЊА ПОДНЕСЕНИ ДО ОПШТИНИТЕ

1. Дали е формиран Локален младински совет во општината?
2. Доколку да, колку членови брои советот?
3. Дали е формиран Локален младински совет во општината?
4. Забелешка - Доколку да, споделете ја одлуката за формирањето.
5. Доколку да, колку членови брои советот?
6. Забелешка - Доколку да, споделете ја одлуката за формирањето.
7. Дали има(ло) повик за членови?
8. Забелешка - Во прилог споделете го повикот и линк до објавата на повикот.
9. Доколку е формиран локален младински совет, наведете список од членовите и наведете од каква форма на младинско организирање доаѓаат членовите на советот?
10. Дали се спроведени консултации за Локална стратегија за млади?
11. Дали е усвоена стратегијата за млади?
12. Забелешка - Доколку да, споделете ја стратегијата во прилог.
13. Дали се направени акциски планови за неа?
14. Забелешка - Доколку да, споделете го акцискиот план.
15. Доколку не е усвоена, дали и кога се планира да започне процесот?
16. Дали е формирана канцеларија за млади во рамките на општината?
17. Забелешка - Доколку да, споделете одлука за нејзино формирање во прилог.
18. Дали е формиран младински центар во општината?
19. Забелешка - Доколку да, споделете одлука за неговото формирање во прилог.
20. Доколку е формиран младински центар, дали се креирани програми?
21. Забелешка - Доколку да, споделете ја програмата на младинскиот центар.
22. Доколку е формиран младински центар, дали истиот го води организација?
23. Забелешка - Доколку да, наведете ја организацијата?
24. Дали е назначен службеник за млади во општината?
25. Забелешка - Доколку да, споделете ја одлуката за неговото именување.
26. На кој начин ги консултираат младите при креирање на буџетот за 2023 година?
27. Ве молиме доставете ни записник од препораки/предлози за буџетот 2023 година доставени од млади и младински организации?

-
28. Дали Советот на млади учествувал во расправата за креирање на буџетот за 2023 година?
 29. Список на предлози и препораки кои Советот на млади ги дал за буџетот за 2023 година.
 30. Колку средства се доделени/планирани за советот на млади?
 31. Вкупна бројка на планиран Буџет за 2022 година. Колку за Совет за млади, Колку за Младински центар и колку за Канцеларија за млади?
 32. Вкупна бројка на планиран Буџет за 2023 година. Колку за Совет за млади, Колку за Младински центар и колку за Канцеларија за млади?

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

35.077:342.571-053.6]:340.132(497.7)"2023"(047)

КУЛАКОВ, Филип

Мониторинг извештај : за имплементацијата на законот за младинско учество и младински политики / Филип Кулаков. - Текст во ПДФ формат.
содрж. 52 стр. - Скопје : Национален младински совет на Македонија, 2023

Начин на пристапување (URL): <https://nms.org.mk/documenti/publikacii.> -

Наслов преземен од екран. - Опис на изворот на ден 03.07.2023 год.

ISBN 978-608-66848-3-9

а) Младинско учество и младински политики -- Законска регулатива --
Справедување -- Македонија -- 2023 -- Извештаи

COBISS.MK-ID 60835589

